

Ален Делон підтримує Україну

Французький актор театру та кіно Ален Делон активно підтримує Україну з початку повномасштабної війни. Він вкотре висловив свою солідарність із українським народом і прочитав напам'ять уривок із легендарного вірша «Заповіт» Тараса Шевченка. Відповідне відео з актором з'явилося у мережі.

Так, Ален Делон вперше з'явився на публіці з 2021 року. Культовий артист відвідав посольство України у Парижі. А ще записав велику програму про Україну, яка вийде наприкінці вересня на каналі TV5 Monde. «Те, що відбувається в Україні, мене глибоко засмутило і зворушило, тому я борюся за українців».

Кіноактор Ален Делон.

Митець і нація

Світлана Максименко

Знакова, небуденна подія в культурному житті України відбулася 16 липня в Ужгороді: прем'єра вистави «Крик нації» Л. Колосович, О. Білої та акторів Донецького академічного обласного драматичного театру з Маріуполя про життя і творчість Василя Стуса.

Через чотири місяці після цинічного знищення російською бомбою приміщення Маріупольського театру (16 березня 2022 року), що сьогодні для всього цивілізованого світу став символом абсурдності російської «війни без правил», актори-біженці Донецького обласного драматичного театру з Маріуполя, оселившись у гостинній будівлі Закарпатського драматичного театру, під керівництвом директора-художнього керівника маріупольців Людмили Колосович, заявили про свою громадянську і творчу позицію спектаклем про Василя Стуса (6 січня 1938 – 4 вересня 1985).

Поет, борець, мислитель, правозахисник, дисидент, український поет-шістдесятник, перекладач, публіцист, прозаїк, літературознавець, політ'язень СРСР, член Української Гельсінської групи, борець за незалежність України у ХХ столітті. Один із найактивніших представників українського дисидентського руху, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка (1991, посмертно), Герой України (2005, посмертно)... Трагічна доля Стуса, його свідомо, безкомпромісна боротьба та активна громадянська позиція українського інтелігента проти мороку радянщини у документах, листах, спогадах – стали основою документально-художнього спектаклю «Крик нації».

Формат вистави «сцена на сцені», обраний Л. Колосович, якнайточніше відповідає духові сповідальності та документальній правді зображуваних подій. Автори п'єси обирають найбільш драматичні моменти (якщо такі взагалі можна виділити у трагічному плінні прометеевого самоспалення Василя Стуса?!) з його біографії: початок трудової діяльності учителем української мови та літератури в «рускоязычному Донбасі» (у 1961–1963 роках викладав в середній школі № 23 м. Горлівки. Згодом працював підземним плитовим на шахті «Октябрьська» в Донецьку), опір радянщині та насильницькій русифікації радянської України, перші прояви нескореності режиму, політичні переслідування, ув'язнення, катування, свідомо смерть В. Стуса як символ опору режиму... Пророчими словами поета завершується дійство:

«Як добре те, що смерті не боюсь я / і не питаю, чи тяжкий мій хрест. / Що вам, богове, низько не клонюся / в передчутті недовідомих верств. / Що жив-любив і не набрався скверни, / не-навісті, прокльону, каяття. / Народі мій, до тебе я ще верну, / і в смерті обернуся до життя...»

Актори – учасники вистави (у ній задіяна вся трупа театру) у фіналі йдуть у глибину сцени, де на екрані бачимо документальні кадри руїн знищеного рашистами Маріупольського драматичного театру. Емоції від побаченого та прожитого Поетом і Акторами, сила відеодокументу переповнюють глядачів високим градусом співпережиття... Бо російсько-українська війна не має сьогодні тилу і фронту.

Поле бою – тут і зараз. Війна виникає всередині у кожного громадянина (чи мешканця?) з невизначеності позиції, незнання історії, подвійності стандартів, відсутності моралі, конформізму та ін. На жаль, ще багато у нашій демократичній державі явних та прихованих прибічників «руського міра», який братовбивчою війною росії проти України вже показав цілому світові своє справжнє ество... Постає героя-мученика Василя Стуса, неначе лакмусовий папір, допомагає сьогодні виявляти істинну (чи приховану) суть глядача, соціуму, суспільства. Режисер обирає для «Крику нації» документально-художній жанр оповіді. Кожен з акторів у довірчій природі існування свого (і своїх) сценічних героїв доносить власний біль, свої відчуття пережитого, власну реакцію на несправедливість, але текстом документу (що лежить в основі п'єси).

Максимально наближені просторово до глядачів учасники вистави (за принципом античного театру) поділені режисером на «народ» (школа, учні, їх батьки, колеги, побратими та «вороги» Стуса: нишпорки, можновладці, слідчі, тюремні кати. Ролі їх у різних епізодах виконують одні й ті ж актори, створюючи певні типи-характери своїх численних персонажів) та осібно виокремлену постать Героя – Василя Стуса (актор Ігор Китриш). Режисер свідомо уникає портретної чи документальної схожості учасників «Крику нації», надаючи перевагу індивідуалізованам акторським характеристикам героїв. Художник вистави Емма Зайцева створює лаконічне, документально-функціональне середовище сценічного простору. Серед галереї сценічних образів (надто, негативних) варто виокремити актора Анатолія Шевченка. Майстер сцени досягає апогею своєї акторської винахідливості у мовно-пластичній характеристиці найвідомішого радянського «генсека» з його неприхованою старечею пристрастю до... поцілунків. Упізнаваням є також персонаж Стусового горе-«адвоката» (якого нарешті законно ув'язнили, лідера політичної партії, діяльність котрої призвела до російсько-української війни) у виконанні актора Максима Філіпцова. Лаконічно, але психологічно точно зображає Наталія Метлякова свою «небайдуку радянську громадянку» – нишпорку. Таких «бабусь» частенько можна було зустріти на лавочках біля радянських багатоповітряків. Їхній обізнаності та «соціальної активності» могли б позаздрити навіть штатні працівники ЦРУ. А головне: їм і платні не треба, здадуть просто так, за покликом душі, для маленької втіхи мерзеної сутності!

На протиположні типам-характерам, образ Василя Стуса режисером поданий осібно (мізансценічно він завжди не у «натовпі» чи то пак «колективі»), актор Ігор Китриш існує на сцені в естетиці психологічного театру. Драматично проживаючи роль свого героя у протистоянні долі, І. Китриш вибудовує градус світоглядного конфлікту із

Сцена з вистави «Крик нації» Л. Колосович, О. Білої. Режисерка Л. Колосович. Маріупольський драматичний театр на сцені Ужгородського театру.

приспосовуванством, ворожістю радянської ідеологічної машини наче від власного імені. Йому віриш, йому співпереживаєш, за нього вболіваєш. «Чистими» променями добра, позбавленими театральної умовності, у виставі є образи дружини В. Стуса (Олена Біла) та маленького сина поета (Матвій Китриш). Короткі їхні сцени (у реальному житті та в спогадах героя) сповнені аурую світла любові, душевної чистоти, смутку.

Музично-пластичне вирішення (Л. Колосович, Н. Каспшак-Сенів) побудоване на ритмічно-пластичних контрапунктах (радянські маршеві «шлягери» протистоять народній українській пісні, механічна пластика «гвинтиків ідеологічної машини» – індивідуалізованій активній динаміці головного героя).

Вистава темпоритмічно цілісна, динамічна. Її герой веде боротьбу за душу і світогляд окремої людини. «Крик нації» сьогодні якнайточніше відповідає потребам та духові часу. Нашому громадянству, на жаль, бракує відчуття та розуміння національної ідеї, високих прикладів служіння їй. Стратегічно точним та репертуарно вірним був вибір авторкою п'єси «Крик нації» та художнім керівником Донецького театру з Маріуполя Людмилою Колосович тематики вистави. Вона засвідчує художню та громадянську позицію українських митців з Маріуполя, яка сьогодні є визначальною у нашій боротьбі з ворогом.

«Прем'єра вистави Донецького академічного обласного драмтеатру (м. Маріуполь) після переїзду під назвою «Крик нації» – це наша відповідь Росії про те, що українську культуру та мистецтво не знищать ракетами й терактами», – повідомив голова Закарпатської ОВА Віктор Микита.

Сильним емоційно-документальним акцентом перед прем'єрою у фойє Закарпатського театру стала фотовиставка донецького фотографа Сергія Ваганова під назвою «Літопис російсько-української війни».

Сьогодні наші герої – поруч з нами або в наших думках. Вони не дають нам схибити. Донецький театр з Маріуполя та його команда – на передовій культурного фронту. Сил їм і мужності! Все решта – залежить від нас.